

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner YILDIZ tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Sakine ÖZ

Manisa Milletvekili

Sayıştay'ın Türkiye Taş Kömürü Kurumu (TTK) 2013 yılı denetleme raporlarında, kamu kurum ve kuruluşları ile şirketlerin maden sondaj ve etüt projelerinin eksik veriyle ve bilimsel ölçütlere aykırı biçimde yapıldığı, rodövars ihalelerini kazanan bazı firmaların gerçeğe aykırı tahminler ve rekabete aykırı düşebilecek tekliflerle kamu ihalelerini aldıkları, ardından bu bedelleri çıkarmak adına, bu sahalarda üretim zorlamasına yol açan bir madencilik anlayışıyla riskli üretim yöntemlerine zemin hazırladıkları tespit edilmiştir.

Bu tespitler arasında, Soma Maden Faciası'nın yaşandığı tarihten sonraki kayıtlarda gözlemlenen, Zonguldak Üzülmüş Bağlık-İnağzı Sahası'nda rodövars usulüyle faaliyet gösteren Soma Kömür İşletmeleri AŞ'ye ait sondaj ve etüt verilerindeki çelişki ve hatalar, TTK'nın madencilik ihalelerindeki rolü özellikle önem taşımaktadır.

Sayıştay, bu sahanın rodövars usulüyle işlettilmesine dair ihaleyi en düşük teklifi vererek kazanan Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin, saha üzerinde yeterince araştırma yapmadığını, "afaki bir tonaj vererek maksimum üretim hedefiyle ihaleyi aldığını, basiretli bir tüccar gibi davranmadığını" tespit etmiştir. Soma-Eynez bölgesinde, 13/05/2014 tarihinde yaşadığımız facianın öncesi ve sonrasındaki tespitlerde önemli yer tutan hatalı "sondaj", "etüt projeleri"nin ve "üretim zorlaması" terimlerinin, aynı şirket üzerinden, bu defa Zonguldak'ta yaşandığını görmek manidardır. Sayıştay raporunda da belirtildiği üzere; "Soma Kömür İşletmeleri AŞ., 09/06/2014 tarihli yazısı ekindeki raporda, sahanın etüdü ve proje hazırlama döneminde, toplamda 7 adet karotlu sondaj gerçekleştirmiş, bu sondajlardan 2'si tamamlanmamıştır.

Şirket, TTK tarafından MTA'ya yaptırılan sondajlardaki kömür damarları ile kendisinin yakın yerlerde yaptığı sondajlarda kesilen kömür damarlarının birbirini tutmadığını ve bir korelasyon sağlanamadığını ifade etse de, Sayıştay, "sahanın jeolojik yapısı ile ilgili olarak bilgilere bakıldığında; havzanın çok sayıda tektonik hareketin etkisi altında kaldığını, bu tektonik hareketlere uygun sondaj çalışması yürütmek gerekirken firmanın bu yönde bir çalışma yürütmediğini, daha sık aralıklarla sondaj yapılması gerekirken firmanın bu çok temel işlemlerden uzak durduğunu" ortaya koymuştur.

Sayıştay, denetim raporunun devamında, şirketin toplam 807 hektarlık alanın sadece 60 hektarlık kısmında bu sondaj çalışmalarını yaptığını ve bu çalışmaların sahadaki gerçek sondaj verisini sağlamayacağını, TTK'nın da şirketin bu verilerini bilimsel bir değerlendirme saymaması gerektiğini ifade etmiştir. Sayıştay, Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin faaliyet raporlarında ve son olarak TTK'ya sunduğu 09/06/2014 tarihli yazısında, bu şirketin sahadaki rezerv ilişkin bir öngörüsünün bulunmadığını belgelemiştir.

TTK'nın MTA'ya yaptırdığı 28 adet sondajın gözardı edilmesi, bunun karşılığında şirketin 2 buçuk yıl içinde yaptırdığı son derece tartışmalı ve sahanın dar bir bölgesi hakkında bilgi veren, madencilik faaliyetlerinin gerektirdiği çok yönlü çalışma sistemine aykırı düşen 7 sondajın kabulü, yine bu şirketin bir yandan sondaj yaparken diğer yandan galeri açma faaliyetlerini sürdürmesi, deniz altındaki rezerv tespitlerini ise hiç yürütmemesi, Sayıştay tarafından madencilik bakımından son derece hatalı bulunmuştur. Bu sürece, yetkili kamu kurum ve kuruluşlarının seyirci kalması ise sahadaki rezerv ve işletme projesi bakımından düşündürücüdür.

Sayıştay raporunda, Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin gerçeğe aykırı sondaj ve etütlerle, öngörüsüz bir madencilik anlayışıyla hareket ettiği belirtilmekte, sahanın yeniden ihalesi için sık aralıklarla ve geniş bir sahada, nitelikli sondajlarla tespitlerin yapılması halinde ekonomik işletmeciliğin sağlanabileceğinin, verimli bir madenciliğin yürütülebileceğinin altı çizilmektedir.

Sayıştay raporunun devamında ise konunun can alıcı noktasına işaret edilmekte, Soma Kömür İşletmeleri AŞ ile aynı ihaleye katılıp daha gerçekçi teklifler veren ve ihaleyi kaybettikten sonra da süreci takip eden diğer firmaların, TTK'ya haksız rekabet nedeniyle dava açabilecekleri uyarısında bulunmaktadır. Bu açıdan, Sayıştay raporunda da vurgulandığı üzere, Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin sözleşmede taahhüt ettiği 92 milyon ton kömürü üretemeyeceğini 09/06/2014 tarihinde TTK'ya beyan ettikten sonra, firmanın sözleşmesinin feshedilerek "teminatının iade edilme talebi"nin kabul edilmemesi gerekmektedir.

Buna göre;

- 1- Soma Kömür İşletmeleri AŞ'nin kazandığı bahse konu sahanın ihalesine hangi firmalar katılmış, ne kadarlık kömür üretimi için, ne kadar teklif sunmuşlardır?
- 3- TTK, MTA'nın daha önce yürüttüğü 28 adet sondaj ile firmanın sondajlarını karşılaştırmış mıdır; firmanın sondajlarıyla ilgili olarak hangi işlemler yürütülmüştür; bahse konu sahada "MTA verilerinin uluslararası geçerliliği olmadığı" iddiasının doğruluk payı var mıdır?
- 4- Sayıştay raporları ve TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın birçok defa uyarmasına karşın, yeterli veriden uzak, öngörüsüz ve dar sahada, yeterli derinliğe sahip olmayan, deniz taramalarını kapsamayan, tektonik durumu yeterince hesaba katmayan sondaj ve etüt projeleri ihale süreçleri ve sonrasındaki işlemler, üretimler nasıl kabul görmüştür?
- 5- MTA deneyimi ve teknolojik tabanından sondaj çalışmalarında neden yeterince yararlanılmamaktadır?
- 6- Soma Kömür İşletmeleri AŞ, sahadaki deniz altındaki rezerv faaliyetlerini neden yapmamıştır?
- 7- İhaleye katılan diğer firmalar, "haksız rekabet" gerekçesiyle, yetkili kamu kurum ve kuruluşların işlemleri hakkında herhangi bir hukuki yola başvurmuştur?
- 8- Sahadaki son işletme durumu ve şirkete teminatının geri ödenme durumu nedir?